

LESNI DELAVEC

Glasiło Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, polletno 13 Din, četrletno 650 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi računajo po 2, pri trikratni objavi po 1:80 in pri večkratni objavi po 1:40 Din. — Ne frankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštne proste.

Štev. 3.

Ljubljana, dne 1. februarja 1924.

Leto III.

LENIN.

Prošli teden, to je dne 21. januarja 1924, je ob 6. uri 50 minut zvečer umrl eden izmed popularnih mož proletarijata: Lenin.

Lenin, kateremu je bilo pravo ime Vladimir Iljič Uljanov, je bil prvi ljudski komisar ruske sovjetske republike, rojen je bil 10. aprila 1870 v Simbirsku, ruskega pokolenja, iz plemiške uradniške rodbine. Starejši brat je bil zapleten v narodniško zaroto, ujet, obsojen in obešen. Vladimir je takoj po bratovi smrti stopil v vrste zarotnikov, prišel v ječo, bil obsojen v pregnanstvo in je dve leti ostal v Sibiriji; pozneje pomiloščen je postal odvetnik, po prepričanju vedno radikalen marksist. To ga je prisililo, da je zapustil domovino. Do leta 1917 je večinoma živel v pregnanstvu, kot socialistično-marksističen pisatelj in agitator v Švici, Franciji in Nemčiji. Po razkolu ruske socialistične stranke leta 1903 je postal Lenin vodja boljševiškega krila. Sodeloval je pri prvi revoluciji leta 1905. Novembra 1917 je pod njegovim vodstvom zmagovita revolucija zrušila meščansko vladno Kerenskega in si ustanovila komunistično sovjetsko republiko. Lenin je postal predsednik sveta ljudskih komisarjev, sklenil je mir v Brestu Litovskem 1918. Njegova glavna sotrudnika sta Lev Trockij in Sinovjev. Leninova smer je NEP (Novaja ekonomičeskaja politika). Njegovih del je obilo, med drugimi: „Kaj naj storimo?“, „Država in revolucija“, „Vojna in revolucija“, „Agrarno vprašanje“ in dr. Tudi o njem je izšla že vrsta spisov. V zadnjih dveh letih je bolehal, vendar se je v zadnjih mesecih zopet širila vest, da je Lenin popolnoma ozdravel, da ima hude spore s svojimi somišljeniki in sotrudniki. V zadnjih dveh letih se pripisuje Leninu zmerno mišljenje, revizija prvotnega skrajno anarhistično-radikalne teorije komunizma ter stremenje po obnovi narodnega gospodarstva z dopuščanjem zasebnega podjetništva. Vendar se je izkazalo, da so te vesti vsaj preuranjene in da je Lenin le prodril z zelo širokim „državnim socializmom“. Sad njegove spretne zmerne politike ni dočakal. Predlanskim je genovska konferenca še de jure odklonila priznanje ruske sovjetske republike. Šele letos se to priznanje bliža, zlasti odkar ima Macdonald prevzeti angleško vladno. Leninu ni bilo dano, da bi doživel ta največji zunanje-politični uspeh po prevratu.

Notranjepolitično imajo sovjeti Rusijo trdno v rokah, odkar so rdeče čete v izredno krvavih meščanskih vojnah premagale „bele“.

Z Leninom je vsekakor izginil s pozorišča svetovne politike mož železne volje in fanatičnega prepričanja, velik revolucionar, politik velikega formata, zgodovinska osebnost, čije pomen in vpliv bodo mogle šele poznejše generacije povsem pregledati in nepristransko oceniti.

Slava Leninu.

Čestitamo.

Naša sodruga mizarja Jakob Golar in Matevž Ježek delata pri enem in istem gospodarju že 40 let. Dasi sta že precej v letih, sta še dosti čila in opravljata svoj posel še vedno kot mizarja pri trvdki Matjan v Ljubljani. V tekočem letu obhajata oba prav za prav dva jubileja; prvi je jubilej štiridesetletnega dela v eni in isti delavnici, in drugi jubilej, ki je za Golarja in Ježeka posebno časten, to je tridesetletnico članstva pri svoji poklicni, razredni strokovni organizaciji.

Štirideset let dela v eni in isti delavnici pomeni mnogo posebno v današnji dobi socialnih bojev. Znači pa tudi dolga doba štiridesetih let dela zatajevanje samega sebe, veliko požrtvovalnost in zares pridnega dela, ker ga ni podjetnika, ki bi hotel imeti v svoji delavnici delavca samo iz ljubezni do svojega bližnjega. Vendar pa je od strani gospoda Matjana pričakovati, da bo dolgo dobo vztrajnega in marljivega dela obeh naših starih sodrugov upošteval in da ju na stara leta ne bo pustil na cedilu, zlasti ko diči oba naša starina v vsakem oziru kristalno čista poštenost. Kar nam pri ti priliki greni naše občutke, je to, da še nismo dospeli tako daleč, da bi za take veterane delo bilo poskrbljeno potom starostne oskrbe; kajti če je kdo zaslužil, da si na stara leta brezskrbno počije, bi to bila Golar in Ježek.

Sodruga Golar in Ježek sta ne le vestna delavca, temveč tudi dobra mizarja, katerim, dasi nista samostojna obrtnika, po vsej pravici pripada naslov mojstrov. V svoji stroki sta se dvignila do take stopnje popolnosti, da se jih tudi v pogledu strokovne spretnosti in zmožnosti lahko smatra kot vzora ljubljanskih mizarjev. Velikokrat opazamo pri izložbenih oknih trvdke Matjan na Dunajski cesti postajati številne pasante, ki z dopađenjem ogledujejo raznovrstno fino in včasih naravnost umetniško izdelano pohištvo. Mnogo tega pohištva je bilo in je še danes delo rok sodrugov Golarja in Ježeka. Blesk in sijaj v izložbenih oknih, v ozadju neopažena skromna delavca! Nihče ne vpraša po ustvariteljih, vsakdo vidi le lepo izvršeno delo; za eksistenco in usodo ustvariteljev se ne briga nihče.

Naša tiha dva sodruga v svojem življenju nista doživela dosti srečnih dni. Sodruga Golar živi s svojo staro družico

tiho, preskromno proletarsko življenje. Tu in tam se ga njegov sin v daljni tujini spomni s kakim dolarjem. Ni dosti teh dolarjev, ker tudi sin nima postlano na rožah. Naravi je s. Golar tako mirne in potrpežljive, da je težko verjeti, da bi mož v svojem življenju kedaj bil koga razžalil.

Sodrug Ježek nasprotno, če ni drugače, tudi koga ošteje pri tem pa nikoli nima kakega slabega namena, in kar je glavnega pri Ježeku, nikomur ni storil nikoli nič slabega. Nemila usoda našemu starinu na stara leta ni prizanesla. Leta 1920 mu je dne 24. aprila padel sin na Zaloški cesti pod kroglo iz orožniške puške; ne dolgo tega pa se je od njega za vselej poslavlila njegova sotrpinka žena. Ubogi Matevž!

Golar in Ježek sta pravi tip starih ljubljanskih mizarjev, korenine starega kova. Kot taka sta soustanovitelja današnje strokovne organizacije lesnih delavcev. Ko se je pred tridesetimi leti ustanovilo „Strokovno društvo za Kranjsko v Ljubljani“, sta bila Golar in Ježek prva člana tega društva in sta še danes vedno med prvimi, ki svojo dolžnost napram svoji strokovni organizaciji točno vršita. Mnogi mlajši sodrugi bi si ju v tem pogledu lahko vzeli za vzor. Sodrug Golar je v mlajših letih bil strokovni organizaciji dolgoletnim blagajnikom.

Oba, Golar in Ježek, pa sta opetovano opravljala funkcije odbornikov. Skozi vseh trideset let je bila usoda obeh tesno zvezana z usodo strokovne organizacije; za njo sta takorekoč žrtvovala vse. Z brezprimernim zatajevanjem sta prenašala in preživljala vse viharne in solnčne dneve, ki jih je naša strokovna organizacija tekom dolgih trideset let pretrpela. Kot kremenita značaja in do zadnjih svojih celic prepričana razredna proletarca nikoli nista klonila tilnikov iz strahu in sta kot taka, ako je bilo treba v številnih borbah, ki jih je naša strokovna organizacija imela, bila vedno in neustrašno na svojem mestu.

Svojim sodrugom sodelavcem in tovarišem sta bila vedno dobrohoteča prijatelja. Ne eden, ne drugi ni poznal nikdar nobene zahrbtnosti. Skratka, bila sta vedno cela moža.

Po štiridesetih letih mukepolnega dela sta oba naša starina vendarle doživela nekaj priznanja.

Na seji občinskega sveta ljubljanskega, katera se je vršila meseca novembra 1923, je občinski svetnik s. Tokan z ozirom na njihovo štiridesetletno delo pri eni in isti tvrdki stavil

predlog, da občinski svet podeli Golarju in Ježeku meščanstvo. Predlog je občinski svet osvojil in tako se je zgodilo, da jima je bilo na javni seji občinskega sveta ljubljanskega dne 24. januarja 1924 priznано vsaj moralno zadoščenje in priznanje. Ta dan je ljubljanski župan s. dr. Perič s primernim nagovorom na slavnostni način izročil obema zaslužnima sodrugoma krasno izdelane meščanske diplome, na katerih je označeno tudi mizarско orodje. Potem, ko je župan podal obema roko ter jima čestital, se je s. Ježek v svojem kakor tudi v imenu s. Golarja v kratkih, a jedernatih besedah občinskemu svetu zahvalil. Delavski občinski svetniki, kakor tudi številni ljubljanski mizarji, ki so se zbrali, da prisostvujejo aktu odlikovanja, so oba nova ljubljanska meščana pozdravili s ploskanjem.

Sodrugoma Golarju in Ježeku, ki sta kot prva delavca za pošteno dolgoletno delo deležna časti, katera se je dosedaj podeljevala večinoma le bogatašem, tudi mi iskreno čestitamo.

Pripadnikoma stare garde ljubljanskih mizarjev kličemo na mnogo let: „Bod delu čast!“

Pro domo.

Sodrug Mitič, tačasni tajnik pokrajinskega odbora „Saveza lesnih delavcev Jugoslavije“ za Srbijo v Beogradu, v beogradskem „Organizovanem Radniku“ z dne 20. januarja t. l. objavlja članek pod zaglavjem „Drvodjelci i Internacionala“, v katerem razmotriva o razmerju „Saveza lesnih delavcev Jugoslavije“ do internacionalne. V svojih izvajanjih omenja oba kongresa lesnih delavcev Jugoslavije, ki sta se vršila meseca maja prošlega leta v Ljubljani in Brodu na Savi. Na vsak način je potrebno, da se ugotove nekatere netočnosti, ki jih sodrug Mitič v svojem članku hote ali nehote navaja.

O kongresu v Brodu na Savi smo že svoječasno svoje mnenje povedali in še danes vzdržujemo trditev, da je bil brodski kongres velika napaka. Ni pa brodski kongres likvidiral svoj pokret in tudi ni imel namen ga likvidirati, pač pa je današnji bančni uradnik Novak likvidiral do takrat še vedno eksistirajoči „Savez drvodjelskih radnika za Hrvatsko in Slavonijo“. To je točno. V ostalem je imel Novak in takratni udeleženci, v kolikor so simpatizirali z Novakom, namen, svoje delovanje nadaljevati pod firmo, ki smo jo prevzeli v Ljub-

Glad v Nemčiji.

Širom nemške zemlje hodi s smrtno koso na rami beda in glad. Ta ni nov gost v Nemčiji. Glad leta 1916 in 1917 je ostal globoko v spominu nemškega naroda. Njegove posledice niso izginile, marveč so danes še težje. Kdo je kriv sedanje mizerije v Nemčiji? Ali slaba letina, ali blokada med in deloma tudi po vojni? Ne, sto in sto parnikov prihaja iz Amerike, polje je dobro obrodilo, toda ljudstvo trpi pomanjkanje, ker nima vsemogočnega denarja. Mizerija nemških mas je tako velika, da bi jo težko prenašal kak drug narod. V siromašnih rodbinah se odigravajo strašni prizori. Po cele dneve hranijo matere svojo deco z mlačno vodo, kamor polagajo samo krompirjeve olupke. Bili so slučaji, da je brezposelni oče ustrelil svojo družino, da bi jo rešil lakote. Deca ne more hoditi niti v ljudske kuhinje in šole, ker nima obleke in čevljev. Mestne sirotišnice so tako natrpane, da spe po dva ali trije otroci na eni postelji ali pa na golih tleh. Po bolnicah in zavetiščih delajo brezplačno, da bi mogla uprava kupiti bolnikom hrane. Dnevna porcija bolniške hrane, ki je znašala prej 400 gr kruha, 300 gr mesa, 1 l mleka, 85 gr masla in 1700 gr krompirja, je reducirana na 300 gr kruha, 110 gr mesa, 1/2 mleka, mesto masla — 60 gr olja in 1000 gr krompirja.

Trinajstletni otrok iz širših plasti naroda tehta danes povprečno 5.6 kg manj kakor l. 1913. Detska smrtnost je narasla od 0.41% l. 1913 na 1.06%. 38% nemške dece trpi danes od nezadostne hrane in nezdravih življenjskih razmer. Položaj delavstva je zelo

tragičen. Malone ena tretjina delasposobnih delavcev je brez dela. Samo v neokupirani Nemčiji je doseglo število brezposelnih 1. decembra 1923 — 1.447.000. Poleg tega pa je 1.825.000 delavcev, ki delajo samo po nekaj ur na teden. V zasedenih krajih je položaj še slabši. Tam je 2 milijona brezposelnih in približno toliko takih, ki delajo na teden samo nekaj ur. V splošnem je 7 milijonov nemških delavcev brez dela. Berlinska vlada se trudi, da bi olajšala veliko brezposelnost in v ta namen daje vsakemu brezposelnemu do 70 rentnih „Pfennigov“ (okrog 15 dinarjev) dnevne podpore. Tako visoka podpora se daje samo v krajih, kjer je velika draginja, kakor na primer v Porurju, Porenju itd. Poleg tega prejema vsak oženjen brezposelni delavec po 20 „Pfennigov“ za svojo ženo in po 15 za vsako dete. Največja povprečna podpora mnogočlanski družini ne more prekoračiti 1.56 rentnih „Pfennigov“. Družine z več kot 4 člani za posamezne otroke ne dobivajo nikake podpore. Ta dnevna podpora v znesku 1.56 rentnih Pfennigov pa komaj zadostuje za kruh, kajti 1 kg kruha velja 67 rentnih „Pfennigov“. Za podporo brezposelnim izdaja država letno okrog 100 milijonov rentnih mark ali eno četrtino glavnice novoustanovljene Rentne banke.

Poleg brezposelnih pa so še drugi, ki trpe veliko pomanjkanje. Onemogli starci, bolniki, invalidi, vdove in vojne sirote, vsi ti so danes izročeni na milost in nemilost kruti usodi. Tem daje država minimalno podporo. Dosedaj podpira samo 785.000 invalidov in vojnih sirot. Pred nekolikimi meseci je znašalo njihovo število 1.275.000; toda to število je bilo reducirano do minima, da bi mogla država

ljani. Novak je, kakor rečeno, odšel, ali neki ostanki života-rijo še. Vrh tega se nahaja precejšnje število lesnih delavcev po raznih lesnoindustrijskih podjetjih po Hrvatski in Slavoniji v „Občem Radniškem Savezu“. Tudi v Bosni jih je nekaj v tej splošni delavski zvezi.

Napačno bi bilo, če bi se hotelo to dejstvo tajiti, kakor bi bilo tudi napačno, če bi se hoteli postavljati na stališče negacije, kajti popolnoma izključeno je, da bi naš Savez zaznamoval one uspehe, ki bi jih sicer lahko, dokler ta naš Savez ne postane edina, vseobčja strokovna organizacija vsega proletarijata lesnih strok cele Jugoslavije. Ubrati bo torej drugo pot, kakor pa jo načrtava s. Mitič v svojem članku.

Naravnost originalna je trditev s. Mitiča, da nam je internacionalna neopredelitev desetkrat več škodovala kakor pa buržuazija: Vidi se, da bo treba še precej časa, predno se naši srbski sodrugi otresejo svojih teoretičnih naziranj, ki jim vsled prevelikega bleška in sijaja zatemnujejo oči tako, da stvarnih, realnih razmer ne vidijo. Naš Savez je novorojeno majsko dete, ki je še silno, silno občutljivo. Ta mali dečko je komaj zagledal luč sveta, niti hoditi še ne zna, paziti je treba nanj, da se mu ne zgodi kaj hudega. Tudi hrano se mu mora dajati le tako, ki jo njegov želodec prenese. Sovražnikov ima polno; buržuazija in njene organizacije, vlada-joči krogi s svojim zakonom o zaščiti države itd. Naposled pa tudi nepravilne v samem delavskem pokretu so že same na sebi dosti opasne vsakemu zdravemu in solidnemu razvoju strokovnih organizacij.

Če bi si s. Mitič predočil le nekoliko razmere na Hrvat-skem, v Bosni, zlasti pa v Dalmaciji, tedaj bi prišel gotovo do drugega nazora. Spoznal bi, da je jugoslovanska buržuazija napram nam lesnim delavcem kakor tudi napram celot-nemu proletarijatu Jugoslavije trenutno tako močna, da niti v sanjah ne misli na to, da bi respektirala to ali ono inter-nacionalno in če bi teh internacional bilo deset.

Pisec teh vrstic se še danes ni naučil razlikovati pojem o odvisnih in neodvisnih strokovnih organizacijah. Ker pa člankar v „Organizovanem Radniku“ govori o neodvisnosti, bi bilo zanimivo izvedeti, kedaj je že kaka strokovna organi-zacija lesnih delavcev bila odvisna, ter od koga in kedaj je bila neodvisna? Pa recimo — da govorimo jasneje in zavr-

žemo vsaj mi lesni delavci tisti ogalni recept namigavanja in diskreditacije drug drugega — recimo, da smatra sodr. Mitič „Savez lesnih delavcev Jugoslavije“ v sklopu „Internacionalne Unije“ za odvisen od te Unije, in to radi tega, ker je Inter-nacionalna Unija lesnih delavcev zopet v sklopu Internacio-nalne zveze strokovnih organizacij, katera ima svoj sedež v Amsterdamu. Po njegovi ideologiji pa je treba ohraniti ne-odvisnost in zato med vrsticami v svojem članku uglaja ali bolje rečeno pripravlja teren za sklop z internacionalo v Mo-skvi. Nastane pa vprašanje, če bo naš Savez v tem slučaju od Moskve odvisen ali če ostane neodvisen. In ker zagovarja sod. Mitič neodvisnost našega Saveza, prihaja sam s seboj v navzkrižje, ker logično bi bilo, ako si hočemo ohraniti po-polno neodvisnost, da ne stopamo sploh nikamor. Govoriti o neodvisnosti razredne delavske strokovne organizacije je, milo rečeno, fraza. Bolje bi bilo, da si takih in enakih retoričnih terminov prihranimo in da si kot možje iz obraza v obraz jasno in razumljivo povemo, kaj bi radi.

Sodrugi Mitič v svojem članku tudi pravi, da se je tajnik Internacionalne Unije s. Woudenberg iz Amsterdama prizade-val pridobiti kongresiste v Ljubljani za svojo politiko. Temu nasproti je treba ugotoviti, da so sicer nekateri prenavdušeni Moskoviti parkrat počastili Amsterdamovce s socialpatrijoti, da pa drugače o kaki politiki ni bilo govora. Resnici na ljubo je treba povedati, da je s. Woudenberg ostal dosleden. On je bil morda napačno poučen ali pa, nepoznavši situacijo, se je v Brodu nagibal raje na Novakova stran, kar pa ni mogoče drugače smatrati, kot zopetno posledico njegove doslednosti. Pa kaj je prav za prav s. Woudenberg zagrešil in kaj so prav za prav zagrešili sodrugi v Savezu lesnih delavcev Jugoslavije, da s. Mitič meče z amsterdamovci sem in tje in da rabi celo besedo nesramnost!?

Nobene stvari se ni zgodilo na majskem kongresu v Ljubljani, da bi jo bilo treba zakrivati ne pred javnostjo in ne pred članstvom. Tudi to ni treba tajiti, da je kongres izjavil, da priznava novoustanovljeni Savez lesnih delavcev Jugosla-vije „Internacionalno Unio lesnih delavcev“, ne da bi s tem priznaval tudi drugo politično internacionalo. Težko je ver-jeti, da bi se večina članstva strinjala s tem, da bi se take izjave smatrale samo le za nekaj plašč napram javnosti, v

podpirati najbolj potrebne. Število vdov, ki so izgubile svoje može v vojni, znaša 533.000 z 1.134.000 dece. Samo na državno podporo je navezanih 58.000 sirot in 200.000 bednih roditeljev, ki so izgubili sinove v svetovni vojni. Položaj invalidov, ki so se ponesrečili v tovarnah in dobivajo pokojnino, je skrajno obupen. Takih nesrečnežev je nad 1 milijon. Prištei je treba še 523.000 sirot, čijih starši so se ponesrečili na delu. Od teh je dobivalo v decembru le en del državno podporo. Posebno tragičen je položaj onih, ki dobivajo male rente. To so bivši srednji sloji, ki so prej živeli od svojih prihrankov. Sedaj so popolnoma uničeni. Država mora dajati podporo tudi njim. Skupno z onimi, ki prejemajo le perijodično podporo, znaša njihovo število okrog 1 milijon.

Velika beda je zadela tudi nemško inteligenco in sploh vse, ki si služijo kruh z duševnim delom. Od 60 milijonov nemškega pre-bivalstva razpolaga danes komaj 15 milijonov z zadostnimi sredstvi za normalno življenje. Številne bolnice, sanatoriji in norišnice morajo likvidirati, ker nimajo sanitarne opreme in medikamentov. V istem žalostnem stanju se nahajajo tudi drugi javni, zlasti dobrodelni instituti. Seveda sprejema Nemčija s hvaležnostjo vsako pomoč od zunaj. Po pozivu prezidenta Eberta na ves civilizirani svet, zlasti pa na Ameriko, se je zganila vsa ameriška javnost. Predsednik ameriškega odbora za pomoč gladujoči Nemčiji, general Alain, je dosedaj nabral 10 milijonov dolarjev za prehrano nemške dece. Od 1. januarja 1924 se je zvišalo število dece, ki jo hranijo Amerikanci, od 500.000 na 1.000.000. Toda ne samo Amerika, nego tudi mnoge

druge države so priskočile Nemčiji na pomoč. Celo iz Afrike pošiljajo živila in obleko. Vlada je nedavno povabila okrog 70 inozemskih novinarjev, da vidijo, kako vodi v Berlinu dobrodelna organizacija „Deutscher Zentralschuss für die Auslandshilfe“ borbo proti mi-zeriji. Velike palače so spremenjene v ogromno ljudsko kuhinjo za 40.000 moških, žensk in dece. Hrano prevažajo deloma na avtomobilih in vozovih po bližnjih ljudskih šolah, kjer jo dele gladu-joči mladini, deloma pa jo razdajajo v kuhinjah. 15.000 najbednejših dobiva brezplačno hrano. To je samo deca. Ostali plačujejo po 20 rentnih „Pfennigov“ za kosilo ali večerjo. Ljudska kuhinja hrani veliko število gladujočih, obenem pa zaposluje mnogo brezposelnih žensk. Dosedaj rešuje v Berlinu 10 ljudskih kuhinj 500.000 oseb lakote. Poleg teh pa so še druge manjše ljudske kuhinje. Pouk v ljudskih šolah je mestoma kombiniran z dobrodelnostjo. Tako pripravljajo v neki šoli 13—14 letne deklice hrano za 100 najbednej-ših berlinskih otrok.

Vsa nemška znanost je mobilizirana, kakor med vojno, da sodeluje pri rešitvi dece. Na trgu pred palačo pruskega deželnega zbora so priredili umetniki stalno predajo svojih umotvorov. Slike, rizbe, akvarele in druge umetnine prodajajo po izredno nizkih cenah, da bi si mogli kupiti kosček kruha. Na tem trgu prodajajo najrazličnejši sloji svoje ročne izdelke. Invalidi ponujajo polomljene vojaške telefo-ne, brzojavne žice itd. Prodajajo se tudi stari predmeti: srebro, baker, kitajska posoda. Marsikaj dragocenega se prodaja za maleni-kostno ceno, za kosček kruha.

resnici pa da bi se pod tem plaščem skrivalo kaj drugega. Sodrug Mitič se očitno ne zaveda dalekosežnosti posledic takega pisanja za naš Savez, ker bi drugače ne pričenal pisati ravno o internacijskih odnosih, ki so za enkrat še vedno le platoničnega značaja, ali v sedanjih razburkanih valovih delavskega pokreta v Jugoslaviji vendar tako opasne, da je veliko vprašanje, če bi naš Savez brez škode prenesel take in enake eksperimente.

Resnica sicer ni vselej prijetna, to pa nikakor ne sme biti povod za to, da bi si pred njo zakrivali oči. Precej časa bo še poteklo, predno nam bo v lastni državi uspelo ustvariti, kar neobhodno in nujno rabimo, to je domača internacijska. Imamo lesne delavce Srbe, Makedonce, Hrvate, Nemce, Slovence, Madžare itd. Lesne delavce vseh teh narodnosti je treba zbrati v eno internacijsko, ki ni ne v Amsterdamu in ne v Moskvi, ampak ki je doma pri nas in se imenuje „Savez lesnih delavcev Jugoslavije“. Tu, brate, ustvarimo internacijsko!

Danes so lesni delavci Jugoslavije rastrkljani po raznih organizacijah, ki imajo vse drugo v sebi, samo ne borbene sile in borbene sposobnosti. Tu treba iskati stikov, da se združijo te razne brezpomembne organizacije v enotno fronto vseh lesnih delavcev, in kar je tudi silno važno, pridobiti ter privesti bo treba v to enotno fronto vse one tisoče in tisoče lesnih delavcev Jugoslavije, ki čakajo poštenega dela. Če pa bomo peli samo pesem o revoluciji in če se bomo na vzajem obkladali samo s psovki, cepači itd., tedaj smo lahko uverjeni, da bo uspeh podoben ničli. Vsako geslo in tudi geslo o revolucionarnosti se obrabi in profanira, če se ga neprestano premleva. Končno pa je prišlo tudi že tako daleč, da nihče ne verjame več tistemu, ki ne zna nič drugega kakor operirati s psovki. Kdor na primer drugemu neprestano predbaciva, da je cepač brez da bi zato navajal dokazov, je sam cepač.

Orajmo in sejajmo, da bo naše skupno delo obrodilo sadov. Le pogledimo, kaka pogorišča se nahajajo v posameznih pokrajinah in koliko dela čaka spretne organizatorje v Srbiji sami. Toliko ga je, da se ga pri najboljši volji in napetjem vseh razpoložljivih sil bo opravilo le s težavo. Imejmo pred očmi bodočnost, pustimo ono, kar je minilo, kakor epizoda.

Ali je to prav?

V Zagrebu v bližini državnega kolodvora gradi neka družba hotel „Esplanada“, ki bo eden največjih in najmodernejših hotelov kar jih premore Zagreb in menda tudi cela Jugoslavija. Mnogo mizarskega dela za hotel „Esplanada“ je prevzela tudi tvrdka Klančnik in Kompare v Mariboru. Gotovo ima mizarska tvrdka Klančnik in Kompare pravico prevzemati dela ne le v Zagrebu, temveč po celi Evropi, tako, kakor je prevzela delo za „Esplanado“ v Zagrebu, pa presega vse dopustne meje umazane konkurence. Tvrdka Klančnik in Kompare je mizarska dela za „Esplanado“ v Zagrebu prevzela za tako nizko ceno, da ga v svoji delavnici, kjer so razmere vsled prizadevanja strokovne organizacije lesnih delavcev kolikor toliko urejene, sama niti izvrševati ne more! In ker tega ne more, si pomaga na ta način, da vsa dela za hotel „Esplanada“ v Zagrebu oddaja v izvršitev malim mizarskim mojstrom (?) v Mariboru in mariborski okolici. Ti mali „zeljarji“ drgnejo in mašijo to delo skupaj po dnevi in po noči. Pomočnikov mizarjev nimajo, le tu in tam se v delavnici

takega zeljarja najde kaka zgubljena pomočniška ovca, zato pa tem več vajencev! — Inšpekcija dela v Mariboru, ali še živiš? ne vidiš kako se pred tvojim nosom tepta zakon in kako se uničuje mlada generacija mizarjev?

Lepo reklamo bo tvrdka Klančnik in Kompare napravila slovenskim mizarskim mojstrom v Zagrebu, kajti vsakdo si lahko misli, kako bo to delo izgledalo. Hvala lepa za tako delo in za tako reklamo! V Zagrebu je brezposelnih mizarskih pomočnikov polno. Ti reveži tavajo okoli brez dela in jela, v Mariboru pa se najde mizarska tvrdka, katera prevzame delo v Zagrebu za tako sramotno nizke cene, da ga v svoji delavnici niti sama izvršiti ne more, ker se ji ne izplača. Zato ga oddaja kmečkim psevd mizarjem, pravi mizarji v Zagrebu pa naj gledajo, kako jim pogoltni kmečki zeljarji odjedajo kruh. Tvrdka Klančnik in Kompare pa se prav nič ne ženira diskreditirati v Zagrebu drugače ugledno ime pravih mizarjev v Sloveniji in škandalizirati z zbitim in po kmetih zgaranim delom pošteno slovensko ime.

Sodruge mizarje v Zagrebu prosimo, da posvetijo mizarskemu delu pri hotelu „Esplanada“ primerno pozornost in da kratkomalo preprečijo vsakojako montažo pri tvrdki Klančnik in Kompare v Mariboru dobavljenega dela. Kajti takim in enakim škandalom je treba energično napraviti konec.

Nova obremenitev soc. zav.

Zakon o zavarovanju delavcev točno določa dajatvene obveznosti zavarovalnih zavodov. Zavarovanju zavezani član ima pravico do zdravniške pomoči, zdravil, hranarine itd. Stroške zdravljenja obolelih članov mora nositi zavod sam, toda z važno izjemo: Stroške bolniškega zdravljenja zavarovanih članov, kakor tudi članov njih rodbine, bolnih za veneričnimi boleznimi, trahomom, na umu in na tuberkulozi, povrača osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev država, kolikor je po dosedanjih predpisih zavezana, trpeti te stroške.

Po gornjih, jasnih zakonskih določilih je položaj sledeč:

Zdravljenje tuberkuloze, trahoma itd. mora oskrbeti osrednji urad. Stroški takega zdravljenja pa se ne krijejo iz bolniško-zavarovalnih prispevkov, marveč stroške mora kriti država iz sredstev, ki jih nabere sama.

Osnutek finančnega zakona za leto 1923/24 pa razveljavlja ta načela in določa: Bolniški stroški in izdatki za lečenje bolnikov, ki so oboleli za nalezljivimi boleznimi (tuberkulozo, legarjem, kolero itd.), se morajo pokriti iz sredstev za vzdrževanje in zdravljenje bolnikov v bolnicah. To pa ne velja za one, ki so zavarovani po zakonu o zavarovanju delavcev. Torej: potjetnika, ki bo obolel na legarju, bodo zdravili zastoj, delavec pa bo moral stroške zdravljenja nositi sam.

Taka izprememba zakona ruši temelje socialnega zavarovanja. Dohodki in stroški zavarovanja so preračunani na podlagi, da stroškov za te bolezni ne bo nosil zavod, marveč država. —

Če bo narodna skupščina odobrila načelo, ustanovljeno v finančnem zakonu, bo nujna posledica, da bo postalo zavarovanje pasivno in ne bo moglo kriti niti rednih dajatev. Najmanj pa je taka izprememba umestna sedaj, ko osrednji urad še prve bilance o svojem poslovanju ni zaključil. Kdo ve, če bodo zadoščali sedanji prispevki za kritje prvotnih obveznosti. Povedati je treba enkrat za vselej, da socialno zavarovanje takih skokov, takih nepreračunanih, po nikakih statističnih izkazih podprtih in utemeljenih izprememb ne prenese.

Določilo finančne zakon pa nasprotuje tudi bistvu našega socialnega zavarovanja.

Obvezno zavarovanje delavca posega v njegove mezdne razmere. Delavec je dolžan, da plača iz lastnega, povečini nezadostnega zaslužka redni prispevek za čase, ko bo bolan, za delo nesposoben in bi sicer bil v nadlogo družbi. Delavec plačuje torej bolniško, nezgodno, starostno oskrbo sam, zato, da more kapitalistična družba povleči iz njega le dobiček, ne da bi ji bilo treba skrbeti zanj v starosti in bolezni. Kakor delavec, tako pa bi bili lahko zavarovani za bolezen tudi oni, ki naj se lečijo na stroške države, če obole na legarju ali drugih nalezljivih boleznih. Zato mora država, če hoče postopati socialno, smatrati, da sta si delavec, zavaroven pri osrednjem uradu, in obrtnik, ki zavarovanju ni zavezan, v pogledu zdravljenja nalezljivih bolezni vsaj enaka. — Delavec krije stroške zdravljenja iz prispevkov, ki jih je vložil v bolniško blagajno, obrtnik iz obresti glavnice, ki jo je vložil v hranilnico ali banko. —

Res je, in priznati je treba, da je brezplačno zdravljenje nalezljivih bolezni, predvideno v finančnem zakonu, skromen znak, da se država zaveda, da je družba vsaj interesirana na tem, da so njeni člani zdravi, za pridobitno delo sposobni in da je ta delovna sila zaščite in nege potrebna. Zato je čisto v redu, da se zdravstvo podružabi in nosi bremena družba. Seveda mora pa vlada vnaprej vedeti, koliko bo to vsaj približno stalo. Diletantizem v takih stvareh bi brezmejno škodoval zdravi in pravilni misli, onemogočil njeno realizacijo za desetletja.

Vzemimo samo konkreten primer: Ljubljanska bolnica mora sprejemati brezplačno uradnike in njihove družine, kar določa uradniška pragmatika. Dalje mora sprejemati brezplačno vse nalezljivo obolele. — Vprašamo samo: bo-li kapitalistični razred znal in hotel najti za te izdatke kritja?

Namera, kriti del teh izdatkov iz delavčevega zaslužka, je nesprijemljiva in delavstvo ob sedanjih prejemkih tega kritja ne zmore. Delavec ustvarja kapitalističnemu razredu nadvrednote, kopiči podjetnikom dobičke in bogastva. Iz teh dobičkov bi morala terjati družba svoj obulus, tega pa kapitalistična družba ne bo storila. Vsaj dopušča brezmejno izkoriščanje in upropaščenje delovne sile človeške zato, da žanje posameznik dobičke. Družba noče vedeti, da je najvažnejši produkcijski faktor — delovna sila. —

Le pogledimo še en primer. Kapitalistični razred pravi, da mora biti do zob oborožen. Kapitalistični razred pravi, da mora imeti dovolj vojaštva, da brani kapitalistično družbo. Vojaštvo pa črpa največ sile iz delavskega razreda.

Da pa bo zarod delavskega razreda zdrav in za vojno sposoben, mora delavec iz svojega zaslužka plačevati, da delavska mati lahko svoje dete doji, opremi zato, da ne bo usahnil rezervoar razpoložljivih delovnih sil za izkorščajoči kapitalistični razred.

Kapitalisti pa so še tako predrzni, da pravijo: delavske žene dobe ob porodu prevelike podpore. Vse pa na naš račun.

Kapitalisti na delu.

Da bodo naši sodrugi orijentirani o delu ter prizadevanju jugoslovanskih kapitalistov, smatramo za potrebno, priobčiti tu in tam vsaj v izvlečku poročila zborovanj njihovih organizacij. Dne 15. januarja t. l. so na primer zborovali industrijalci v Zagrebu. Sklicala je to zborovanje „Zveza industrijcev za Hrvatsko in Slavonijo“. Poročilo pravi, da je bil obisk zbo-

rovanja jako dober. Predsedoval je predsednik „Zveze“ gospod S. D. Aleksander. Poročilo za pretekle štiri mesece je podal generalni tajnik g. Bauer. Njegovo poročilo se je nanašalo na akcije, ki jih je bil Savez industrijalaca podvzel z ozirom na predlog glede finančnega zakona ter zakona o spremembah in dopolnitvah taks, zakona o trošarini. Nadalje je poročal o akcijah v zadevah prometa na železnicah in prevoznih tarif, dotaknil se je tudi vprašanja kreditov za industrijo. Na to se je razpravljalo o sodelovanju Saveza na konferenci vseh trgovsko-obrtniških zbornic, ki jo sklicuje zagrebška zbornica. Razna pojasnila je v tej zadevi podal predsednik zbornice gospod Vladimir Arko. Končno so gospodje za svojo organizacijo še določili visočino prispevkov za leto 1924.

O nadaljnjem delu kapitalistične gospode bomo še poročali.

Kajfež se je povrnil.

Ne gre se za svetopisemskega Kajfeža, o katerem za gotovo nihče niti ne ve, ali je kedaj sploh eksistiral ali ne, temveč gre se za človeka iz mesa in krvi, ki pa se od ostalih ljudi vendarle silno razlikuje. Mož je namreč slovenski kapitalist pristnega kova. Pred nekaj leti je naš Kajfež svoje obsežno lesno-industrijsko podjetje oddal drugemu kapitalistu — Heinricharju, menda zato, da mu bo ostalo več časa za obiske neke dame, ki ji je v Florjanski ulici v Ljubljani za delavske žule uredil dobro idočo gostilno, katera tvori privlačno silo tudi radi tega, ker se poleg rečene dame nahajajo v njej tudi še druga brhka dekleta. Popreje se je dotični oštariji reklo „Pri veselem Kranjcu“, danes pa pravijo „Pri Kajfežu“, kar pa ni pravilno; moderno bi se to oštarijo lahko imenovalo „Pri veseli damski družbi“. Če kočevski Kajfež še prihaja prenočevati h „Kajfežu“ v Florjanski ulici, ne vemo, ker ni izključeno, da si je poiskal ta čas zopet kako drugo svežo, nič manj prijetno prenočišče. Nas oštarija „Pri Kajfežu“ in dame v njej sicer ne brigajo, čeprav vemo, da se ima Kajfež za svojo oštarijo in svoje veselje zahvaliti le potrpežljivim delavcem, ki so mu težke milijone, s katerimi danes razpolaga, prigarali. Sedaj je Kajfež svojo lesnoindustrijsko podjetje zopet prevzel v svojo upravo. Delavci v Kočevju in kočevski okolici Kajfeža dobro poznajo in tudi vedo, kaj se pravi delati pri Kajfežu. Kajfež je namreč delodajalec posebne vrste. Kdor izmed delavcev je tako nesrečen, da ga nemila usoda zanese na delo h Kajfežu, ta se pač mora odpovedati vsakemu človeškemu čutu. Kajti Kajfež je človek, ki delavca ne smatra za človeka. Pri njem mora biti delavec mrtev stroj, katerega se ne prime neprestano surovo robantanje in ne prime neotesano preklinjanje in surovaške psovke, ki se jih pri pomanjkljivi vzgoji našega ljudstva lahko pričakuje od kakega pijanega konjskega hlapca, nikakor pa ne od delodajalca, ki kot milijonar hoče v javnem življenju kaj veljati. Z robantanjem, krikom in vikom nad delavci in uprav gorjanskim preklinjanjem ter psovanjem pri Kajfežu še ni opravljeno; včasih gre dalje in ubogega delavca — siromaka, ki je že od Kajfeževih „manir“ popolnoma zmešan, še oklofuta! Edino živi sili delavcev se ima Kajfež zahvaliti za vse kar ima, to pa ga prav nič ne ženira, da baš delavcem na „najljubeznivejši“ način predbaciva, da ga hočejo pripraviti ob vse! Da pri delavskih plačah Kajfež tudi ni radodaren, je pri človeku Kajfeževe sorte samo ob sebi razumljivo. Čim večji bogataš, tem večji skopuh, čim večji kapitalist, tem večji oderuh. Kdor tega noče verjeti, naj se gre prepričati h Kajfežu v Kočevje, tam bo na njegovem lesnoindustrijskem podjetju videl delavce v takem desolatnem stanju, kakor malokje. Ti trpini morajo stradati za to, da se bo Kajfeževo premoženje, ki ga

nemara misli vzeti sabo v krtovo deželo, še bolj povečalo in pomnožilo.

Čudimo se le okrajnemu glavarstvu, posebno pa inšpekciji dela, da se jima ne zdi vredno pogledati v ta Kajfežev pašalik, da bi tamkaj napravili vsaj malo reda. Morda bi kaka preiskava dognala tudi to, da je Kajfež že zdavni zrel za Studenec.

Ljubljanski mizarji, pazite!

V sedanjih kritičnih časih, ko brezposelnost prav občutno pritiska, je potreba, da s povečano pozornostjo pazimo na to, da se delovne razmere v posameznih delavnicah ohranijo vsaj tako, kakor smo jih potom dolgotrajnega truda ustvarili. Nevarnost za poslabšanje teh razmer in tudi plač nam žal preti od mizarjev samih. Mnogi mizarji prihajajo dandanes v Ljubljano iz dežele in tudi iz drugih pokrajin, misleč, da dobe tukaj delo. Mnoge sili pomanjkanje, je pa tudi takih, ki bi na deželi doma krizo brezposelnosti veliko lažje prestali, vendar se tudi njim hoče dela in sicer za vsako ceno. Naravno, da bi prekomerno ponujanje delovnih moči ustvarilo prilike, ki bi v svojih posledicah za ljubljanske mizarje znale postati naravnost usodepolne.

Neprestano ponujanje delovnih sil naše stroke pomeni delati zaposlenim mizarjem konkurenco. Naloga, a ne le to, temveč dolžnost vseh zavednih mizarjev je, da to pogubonosno konkurenco preprečijo in onemogočijo. Paziti je namreč zaupnikom in sploh vsem mizarjem v delavnicah, da se v delavnice ne bodo vtihotapili delavci, ki dosedaj svoje strokovne organizacije niso poznali. Analogno temu je, strogo upoštevati sklep, da se ne sme nikomur dovoliti delati, kdor se ne izkaže, da je vsaj že tri mesece strokovno organiziran.

Sodrugí, pazite!

Iz naših organizacij.

Maribor. Podružnica lesnih delavcev v Mariboru je imela dne 13. januarja 1924 svoj letni občni zbor. Dnevni red dobro obiskanega občnega zbora je bil sledeči:

1. Poročilo odbora in kontrole.
2. Volitev novega odbora in kontrole.
3. Podružnični bolniški sklad.
4. Raznoterosti.

Občni zbor je ob 10. uri dopoldne otvoril predsednik sodrug Razboršek ter navzoče pozdravil, nakar je podal pregled o odborovem in podružničnem poslovanju v pretečenem letu, povdarjajoč težave, s katerimi se je bilo boriti. Proti koncu svojih izvajanj je navzoče pozval, da tudi v sili in neugodnih prilikah zvesto vstrajajo v vrstah svoje strokovne organizacije ter z izdatnim sodelovanjem olajšajo odboru delo, da bodo uspehi boljši in sigurnejši.

Čita se zapisnik zadnjega letnega občnega zbora, katerega zbrani člani vzamejo brez razprave na znanje.

Blagajniško poročilo je podal blagajnik s. Skrinjar. Poročilo je po poročilu kontrole istotako vzeto na znanje. Pri volitvi v novi odbor so bili izvoljeni: Kolar Anton, predsednik; Mesarič Anton, predsednikov namestnik; Skrinjar Ivan, blagajnik; Kopic Franc, blagajnikov namestnik; Zebe Bogomil, tajnik; Furman Karol, tajnikov namestnik; Močnik Anton pa kot odbornik. Kot namestniki za odbor so bili izvoljeni: Rebov Karol, Pavličič Martin, Klančnik Ivan in Močnik Ivan. Končno so bili izvoljeni v kontrolo: Cigler Ivan, Matjašič Štefan in Kapun Franc in kot namestnika Lederer Karel in Šnuderl Jože.

K točki podružnični podporni sklad razloži namen takega sklada s. Klančnik. Svoj čas je podporni sklad pri mariborski podružnici že obstojal, moralo pa se ga je opustiti, ker je med članstvom podružnice bilo premalo sodrugov, ki so poleg rednega prispevka za strokovno organizacijo plačevali tudi določeni prispevek za lokalni podporni sklad. Ker pa se kaže potreba, da podružnica ima tak sklad na razpolago in to sedanje prilike naravnost narekujejo, zato je stavil s. Klančnik predlog, da se lokalni podporni sklad pri podružnici zopet obnovi. Da pa se v naprej izognemo zopetnega fiaska — je dejal — je potrebno, da se za lokalni sklad uvede za vse člane obligatoričen tedenski prispevek v znesku enega dinarja. Iz lokalnega sklada se ima v prvi vrsti podpirati dalje časa bolane člane. Po krajši diskuziji je bil predlog s. Klančnika sprejet.

Pri raznoterostih se je oglašil k besedi s. Bradeško ter opozoril navzoče člane na posledice brezposelnosti. Nadalje je opozoril tudi na bodoče delo, ki nam bo — upoštevajoč skrajno neugodni ekonomski položaj, v katerem se nahajamo — gotovo zvezano s silnimi napori. Častna dolžnost vseh lesnih delavcev je, upoštevati to dejstvo in napeti vse svoje sposobnosti, da se bodo vse dolžnosti napram strokovni organizaciji točno vršile, ker le tako bo ona dovoljno jaka, da se nam ne bo treba ustrašiti vsake sapice. Svaril je tudi pred delom v akordu.

Konstatirano je bilo, da se je silvestrova veselica obnesla ugodno.

Končno se sklene, da podružnica priredi v prvi polovici meseca februarja plesni venček. Na to je dobro uspeli občni zbor bil zaključen.

Zakaj inserirajo?

V zadnji številki našega lista smo opozorili sodruge lesne delavce, zlasti mizarje, naj nikar ne nasedajo raznim vabam, katerih se nekateri brezvestni mizarski mojstri poslužujejo v obliki inseratov po meščanskem časopisju. Omenili smo kot primer inserat mizarskega mojstra Štrausa v Tuzli v Bosni. Da bodo naši sodrugí videli, kako izgleda pri takih junakih, se je tajništvo naše strokovne organizacije obrnilo v zadevi Štrausa na naše sodruge v Tuzli, proseč jih pojasnila. Odgovor, katerega so tuzljanski sodrugí poslali, se glasi:

„Mizarskih delavcev je v našem kraju dosti, tudi brezposelnih; mizarski mojster Štraus pa jih noče sprejemati v delo. Vsi mizarji, v kolikor se nahajajo v Tuzli, so že pri njem delali in ker vsi predobro Štrausa poznajo, se tudi nihče ne potejuje za delo pri njem. Povedati je namreč treba, da je že vse prevaril in ogoljufal. Ako se kdo izmed mizarjev obrne na Štrausa z vprašanjem, kaki so pri njem delovni pogoji in plače, dobi obljub poln koš. Na mesto obljubljenega plače, pri kateri bi se za silo morda še dalo shajati, pa dobi po tri ali štiri dinarje na uro! Vsakdo že prvo soboto vidi, da je bil kruto prevaran. In tako se dogaja, da dela vsak mizarski pomočnik redovito samo po osem dni in če mu Štraus prvi teden plačo ne izplača, kvečjemu 14 dni. Če je tak prevarani mizar, ki pripotuje v Tuzlo, organiziran, mu sodrugí gredo na roko, ako pa je neorganiziran, tedaj je obžalovanja vreden revež, ker ne dobi nobene podpore in se tudi sicer nihče za njega ne briga. Ravno sedaj se nahaja troje mizarskih pomočnikov, ki so tudi šli na lim Štrausovim inseratom. Po kratkem času dela pri Štrausu so zapadli isti usodi, kakor že toliko njihovih predhodnikov. Sedaj so tukaj brez dela in jela, brez vsake pare denarja in ker vrhu tega tudi organizirani niso, nimajo pričakovati od nikoder nikake podpore.

Ta čas je pri Štrausu vposlenih deset mizarjev; kaka je ta — razen treh — družba, si lahko mislimo, ko povemo, da so štiri med njimi stari grešniki — stavkolomci!

Nezgode pri strojih pri Štrausu niso nič redkega in to radi tega, ker Štraus popolnoma protizakonito postavlja k strojem ljudi, ki so vse drugo samo strojni delavci ne. Neki Jožef Slogar, ki je popreje bil vposlen pri izdelovanju klobas, je pri Štrausu izgubil pri stroju prste na roki. Kako je za ponesrečene delavce pri nas poskrbljeno v zdravstvenem pogledu, dokazuje dejstvo, da je Slogar navzlic težki poškodbi ostal osem dni brez zdravniške pomoči! Inspektor dela se na opasno stanje ponesrečenega delavca ni prav nič oziral, junaško je vzel v zaščito Strausa izjavljaje, da je bil Slogar zaljubljen in da je raditega pri delu premalo pazil.

Višek škandala pa je bil v tem, da je inspektor dela ponesrečenemu zagrozil, da ga da zapreti, ako bo dosti rogovilil!

Razmere pri Štrausu so prava svinjarija. Svarimo vsakogar pred potovanjem v Tuzlo!

Tako naši sodrugi v Tuzli.

Učenje in pomočniška služba.

Kdor se hoče izučiti kakega rokodelstva, gre običajno k mojstru dotične rokodelske panoge. V zadnjem času, ko so se pomnožile pri nas tovarne, pa so pogosti tudi primeri, da se gre kdo učit rokodelstva v tovarno. Še pogostejše pa gredo delat v tovarne pomočniki. Kdaj se to vežbanje, to delo računa v učno dobo, odnosno kakor delo pri kakem rokodelskem mojstru v predpisano pomočniško službo? Na to vprašanje nam da odgovor § 14., odstavek 2., točka 1. in § 37. obrtnega reda. Pri tem ne velja eno in isto za učno, kakor velja za pomočniško delo.

Učenje v tovarni.

Učenje v tovarni se priznava kot veljavno učno razmerje le tedaj, če bi obrat tovarniškega podjetja v malem odgovarjal dotičnemu rokodelskemu obrtu. Če n. pr. vstopi kdo kot vajenec (ne kot delavec!) v tovarno, kjer se strojijo kože, se more izučiti tako, kakor bi se izučil pri strojarskem mojstru. Kajti ta tovarna za usnje bi v malem obsegu odgovarjala rokodelskemu obratu strojarja.

Ako ima tovarniško podjetje, n. pr. tovarna za vozove, ki odgovarja kolarskemu rokodelstvu, tudi druge pomožne delavnice, kakor sedlarsko in ličarsko, se more v njej izučiti vajenec le glavne panoge, t. j. kolarstva, ne pa tudi sedlarstva ali ličarstva. V praksi se to sicer tolerira, a strogo vzeto, ne odgovarja določbi § 14., točka 1., obrtnega reda. Jasno je, da se učenec dejansko v taki tovarni ne bo izučil vsestransko sedlarstva pa tudi ne ličarstva, ker vidi in opravlja taka dela te vrste, ki se nanašajo le na kolarske izdelke. To potrjuje tudi prvi odstavek § 37. obrtnega reda.

Nekoliko drugače je pri delu kot pomočnik.

Kot tako se šteje delo v tovarni, ki odgovarja dotičnemu rokodelskemu obrtu (kakor gori glede učenja), ali pa delo v kaki tovarniški delavnici, ki odgovarja dotičnemu rokodelskemu obrtu, n. pr. v sedlarski ali ličarski delavnici tovarne za vozove, ki služi za dovršitev glavnega, t. j. kolarskega izdelka (§ 14., točka 2., obrtnega reda). S tem drugim primerom se vjema določba § 37. obrtnega reda, ki pravi, da more združiti vsak obrtnik vsa dela, ki so potrebna za popolno dovršitev njegovih izdelkov in da more imeti v ta namen tudi pomožne delavce (pomočnike, ne pa tudi vajence) drugih obrtov. To velja i za rokodelce i za tvorničarje. Tudi se šteje v pomočniško dobo

(ne tudi v vajeniško!) delo v delavnici, ki ima namen, služiti vzdrževanju obrata, n. pr. ključavničarska delavnica za popravljanje in oskrbovanje strojev kake tovarne, ki pa sicer izdeluje lesene izdelke.

Če je kdo v tovarni le navaden delavec in ne kot vajenec ali pomočnik, mu taka služba ne šteje v dokaz usposobljenosti.

Končno naj še omenimo, da se delo v rudniških rokodelskih delavnicah tudi ne šteje niti v učno niti v pomočniško dobo.

Usoda lesnih delavcev.

Gorje. V tovarni pohištva „Vintgar“ v Gorjah pri Bledu se je usekal Lovro Janežič v levo roko. — V isti tovarni se je mizar Janez Ambrožič pri skobeljnem stroju obrezal po levi roki.

Pri „Dravi“, lesni industriji v Mariboru, je mizarju Jakob Polaku razletela jermenica in mu odletela v trebuh. Zadobil je težke notranje poškodbe. Oddan je bil v bolnico.

V Loki pri Žusmu v tovarni za kopita je strojnik Jurij Kranjc nesel železno cev in pri tej piliki zadel ob vrteče se kolo pri parni lokomobili. Kolo je cev dvignilo kvišku ter jo vrglo Kranjcu z vso močjo na levo ramo in mu zdrobilo kost.

V Soteski na Dolenjskem si je na žagi Josipa Javornika Franc Duler izpahn timer desno roko v rami.

Celje. Pri spravljajanju hlodov pri lesni industriji v Celju je padel delavcu Alojziju Kurzmanu hlod na desno nogo in mu je tako poškodoval, da so ga morali oddati v celjsko bolnico.

Zagreb. Grozna smrt delavca. Na žagi Šuntej v Slovenski ulici je bil v spodnjih prostorih, kjer se nahajajo transmisije, zaposlen delavec Imbro Jajetič. Pri delu se je približal eni izmed transmisij tako blizu, da ga je zagrabil jermen. Posledice so bile naravnost grozne. Jermen je nesrečneža vrtel gor in dol tako, da je reveža butalo z glavo, rokami in nogami ob strop in ob pod. V prvem hipu se je razlegel jek kriča, kratko na to so jeli kosi obleke, mesa, prstov, možgani in kosti leteti na vse strani. Deset metrov na okol je bilo vse okrvavljeno in so ležali kosi mesa kakor v kaki klavnici. Vse to se je izvršilo v taki naglici, da je bilo že končano, ko so delavci gorenjih prostorov hiteli ustaviti transmisije. Ubogi Jajetič je bil že zamesarjen.

Kdo je kriv te grozne nesreče? Kapitalist, ki transmisije ni dal zavarovati, gotovo — ne! Smo že navajeni tega, da podjetniki nikoli niso krivi. Čeprav prezirajo vse zakonite določbe o varstvu delavcev.

Kaj je milijarda?

Dandanes so se ljudi že navadili na vse. Nobena novotarija in nobena izprememba ne povzroča več nobenega posebnega iznenadenja. Med tem, ko se je v predvojni dobi o milijonskih vrednostih slišalo in govorilo le redko kdaj, je danes beseda milijon skoraj v vsakdanji rabi. Pogostoma se govori danes tudi o milijardi, pri čemer nihče niti ne misli na to, kakšno ogromno vsoto milijarda predstavlja.

Da bodo naši sodrugi pojмили, kaj je milijarda, hočemo nazorno navesti nekaj primerov. V to svrhu se hočemo poslužiti papirnate krone ali četrt dinarskega (25 para) bankovca. Radi lažjega razumevanja ostanimo pri papirnati kroni. Ako bi milijardo kron polagali eno na drugo, tedaj bi ta stebrič dosegel višino 115 kilometrov, to je 150.000 metrov. Če bi ta stebrič položili na tla, bi bil daljši, kakor je pot iz Ljubljane v Trst, ker ta pot meri samo 105 kilometrov. Ako pa bi se milijardo

kron po dolgem položilo koncoma ena poleg druge, bi nastal tako dolg pas, da bi se ga dalo trikrat oviti okoli zemeljske oble.

In ker tehta milijarda kron približno tisoč ton, bi za prevoz te milijarde kron bilo treba dva vlaka po trideset vagonov. Vsekakor težek denar je ena milijarda.

Tako izgleda milijarda, ako jo, kakor gori povedano, zložimo skupaj.

Sedaj pa še nekaj primerov po dejansko obstoječih rečeh. Po vsej Evropi kar mrgoli ljudi, a vendar živi v celi Evropi samo pol milijarde prebivalcev. Na celem svetu, ki sestoji kakor znano iz petih delov, pa ne živi niti dve milijarde ljudi. In če bi se hoteli poslužiti eksperimenta in bi si našli na roko sto riževih zrn, bi se čudili, kako je to perišče riževih zrn majhno. Milijarda riževih zrn pa tehta (seveda približno) 20.000 kg, kar daje dva vagona.

Pa še nekaj časovnih primerov: Sekunda je gotovo silno majhen del časa. Marsikdo bi tedaj dejal, da je vsaj že živel milijardo sekund, to pa trdi lahko še le takrat, ko se pričinja njegova generacija že umikati drugi, kajti milijarda sekund znaša dvaintrideset let. Iz tega sledi, da je od početka štetja let (Kristovo rojstvo) do sedaj potekla milijarda minut.

Iz tega je tudi razvidno, da je popolnoma izključeno, da bi kdo sam mogel šteti do ene milijarde, kajti če bi hotel šteti kdo do ene milijarde, bi moral neprenehoma, po dnevi in po noči vsako sekundo izreči vsaj dve številke, in še to bi trajalo šestnajst let.

Vsekakor dela tetka Uršula svoji sosedinji Meti veliko krivico, če ji predbaciva, da je največja klepetulja kar jih zemlja premore, ker število njenih v naglici izgovorjenih besed tekom celega njenega življenja do daleč ne doseže ene milijarde.

Vsekakor je milijarda silna veličina, čeprav se dandanes o njej govori površno.

Sodrug!

Kdor je bil bodisi v Rusiji ali Italiji v vojnem ujetništvu in se vrnil po 20. maju 1920, naj to ustmeno ali pismeno v svojo lastno korist javi sodr. Iv. Tokanu, Ljubljana. Šelenburgova ulica št. 6/II.

Oglašajo se lahko le bivši vojni ujetniki iz Slovenije.

Izkaz.

Za „Zvezo lesnih delavcev v Nemčiji“ so lesni delavci v Starem trgu pri Rakeku nabrali 635 dinarjev. Naša podružnica v Starem trgu je prva, katera se je odzvala pozivu za podporo nemških sodrugov lesnih delavcev. Sodrug, posnemajmo sodruga v Starem trgu in podprimo našo bratsko strokovno organizacijo, katera je vsled zgube vrednosti marke prišla ob vse svoje premoženje.

Zahvala.

Podpisani se svojim sodelavcem pri tvrdki Rojina in komp. za znesek 170-50 Din, katerega so mi naklonili ob času moje bolezni, srčno zahvaljujem. Anton Sonc, mizar.

Razno.

Kongres za socialno politiko. Iz Prage poročajo: Češko-slovaška vlada je povabila mednarodno zvezo za zakonito delavsko

varstvo, da za letošnji september organizira v Pragi mednarodni kongres za socialno politiko. Ravnatelj mednarodnega Delavskega urada Albert Thomas je kot član odbora omenjene mednarodne zveze 16. t. m. imel v Pragi predavanje o tem kongresu. Podal je pregled vzrokov, zakaj se kongres sklicuje, ter očrtal program, čigar naloga je pred vsem podpirati mednarodno organizacijo, da bo tam mogla dovršiti delo, ki ga nalagajo mirovne pogodbe. Tako se mednarodni svet vklub reakciji, ki se opaža povsod, vendarle socialnopolitično udejstvuje. Pri nas pa socialno politiko zanemarjajo, namenoma uničujejo ter ukinjajo socialno politično ministrstvo. Znamenje strašne in kaznjive omejenosti in reakcionarnosti našega režima!

Srebrn denar na Ruskem. Petrograjska kovalnica denarja je izdelala prve srebrnike po 50 kopejk in rubljev. V zadnji vseruski seji sovjetov jih je kazal Sinovjev kot dokaz naraščajoče gospodarske moči Rusije. Prosil je komunistično opozicijo s Trockim, da naj ne ruši vsaj zunanega ugleda vlade. — Za sedaj ne pride srebrn denar v splošen promet in ostanje le kot posebno plačilno sredstvo v bančni trgovini. Načrt denarja je narisal umetnik S. Hrusenberg. Srebrn rubelj predstavlja delavca, kateri kaže kmetu vzhajajoče solnce. To naj „simbolizira zedinjenje vasi in tovarne“. Srebrn denar po 50 kopejk nosi sliko delavca, kateri kuje s težkim kladivom plug. Tudi ta slika ima isto tendenco, pobijanje notranjega zakotnega sovraštva, glavne skrbi sovjetov. Na robu obeh srebrnikov je seveda napis: „Proletarci vseh dežel, zedinite se“.

Delavsko gibanje med domačimi v Južni Afriki Iz Južne Afrike poročajo, da se je tamkajšno domače delavstvo začelo združevati v lastnih strokovnih organizacijah. Doslej so si ustanovili svojo strokovno zvezo industrijski in trgovski delavci; sedež je v Kapstadtu. Zveza zahteva izboljšanje plač, podporo v slučaju bolezni in smrti in povzdigo šol za domače prebivalstvo.

Zamenjava starih 10-dinarskih bankovcev („kovačev“) se vrši samo do 10. februarja 1924 pri Narodni banki in njenih podružnicah. Do tega časa je vsakdo dolžan sprejemati ta denar. Od 10. februarja do vključno 10. junija 1924 se vrši zamenjava še pri Narodni banki v Beogradu. Po 10. juniju izgubijo te novčanice vsako veljavo.

Delavske razmere v Romuniji in na Grškem. Kakor poročajo listi, se Romunija brani tujih delavcev, vsled česar je nevarno, izseljevati se tja, če nima kdo poprej posebne delavske pogodbe. Na Grškem pa je prepolno beguncev iz Rusije in Male Azije, vsled česar je tam nemogoče dobiti delo. Upamo, da Slovenci ne bodo silili ne v Romunijo in ne na Grško, ker imamo Balkana že doma dovolj.

Posmej se mi, in povem ti, kdo si! Sledeč vzorcu starega pregovora „Povej mi, s kom hodiš, in povem ti, kdo si!“ se je pred kratkim v Italiji, deželi pretvarjačev, našel „profesor“, ki se je postavil na stališče, da lahko oceni človeka po njegovem smehu. „Profesor“ analizira smeh ljudi takole: najboljši smeh je „ha-ha-ha“. Na človeka, ki se hahlja, se lahko popolnoma zanesesh. Nasprotno je z ljudmi, ki se smejejo „he-he-he“. To so zagonetna bitja, pred katerimi se čuvaj! Še opasnejši od „he-he“ smeha je smeh „hi-hi“. Ljudje, ki se hihihajo, so podli in dvoilčni. Močnega in plemenitega značaja so oni, ki se smejejo „ho-ho“. O ljudeh, ki se „huhljajo“ ni zinil „profesor“ niti besede. Dobro bi pa bilo, če bi ga s „hu-hu“ strašilom nagnali vsi tisti, kateri „ha-hi-ho-he“ profesor vleče za nos.

Nov ravnatelj urada za zavarovanje delavcev v Sarajevu. Namesto Dušana Glumca, ki je zaradi bolezni na lastno prošnjo vpokojen, je imenovan za ravnatelja sarajevskega urada za zavarovanje delavcev Sreten Jakšić.

Anglija in Rusija. Po poročilih, ki prihajajo iz london-skih krogov, je sklepati, da Anglija ne bo tako hitro pripoznala sovjetske Rusije, kakor se je pričakovalo. Anglija zahteva pred principijelnim pripoznanjem gotove pogoje od strani sovjetske Rusije. Med pogoji Anglije je tudi ureditev po protirevolucionarnih generalih Kolčaku, Denikinu in Wranglu sklenjenih obveznosti.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.